

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΙ ΒΙΒΛΙΟ Γ΄ 76-78 (2-3Δ.Ω)

Θεματική της ενότητας: «Συνέχιση του πολέμου στην Κέρκυρα: ναυμαχία» .

Στόχοι της ενότητας :

1. Να γνωρίσουμε πώς η εμφύλια αντιπαράθεση στην Κέρκυρα εξελίσσεται σε ανοιχτή σύγκρουση ανάμεσα στους Αθηναίους και τους Πελοποννησίους αποκαλύπτοντας έτσι τις πραγματικές διαστάσεις του αλληλοσπαραγμού των Ελλήνων.
2. Να παρακολουθήσουμε **τις τακτικές κινήσεις** των Κερκυραίων και να εκτιμήσουμε τους παράγοντες που τις επηρέασαν.
3. Να ολοκληρώσουμε τη σκιαγράφηση του πορτρέτου του Νικόστρατου
4. Να κατανοήσουμε ότι ο Θουκυδίδης αποκαλύπτει στην αφήγησή του τις σκοπιμότητες των αντιπάλων, ώστε να δίνεται μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα για τα αίτια των γεγονότων.
5. Να παρακολουθήσουμε αναλυτικότερα τους εκφραστικούς τρόπους, τη γλώσσα και το ύφος του ιστορικού.

Σύνδεση με την προηγούμενη ενότητα: Ο Αθηναίος στρατηγός Νικόστρατος επιχειρεί να συμφιλιώσει τις αντιμαχόμενες παρατάξεις στην Κέρκυρα, αλλά και να εξυπηρετήσει τα στρατηγικά συμφέροντα της Αθήνας στην περιοχή. Με την ισχυρή του προσωπικότητα πείθει τους αντιμαχόμενους να συνδιαλλαγούν, σώζει δε παράλληλα πολλούς ολιγαρχικούς από το μένος των δημοκρατικών. Ωστόσο, η άφιξη 53 πλοίων των Πελοποννησίων στην ευρύτερη περιοχή της Κέρκυρας θα εξάψει και πάλι τα πολιτικά πάθη. Το κερκυραϊκό ναυτικό σε πλήρη σύγχυση και αποδιοργάνωση ανοίγεται στο πέλαγος για ναυμαχία. Την κατάσταση για την κερκυραϊκή ναυτική δύναμη σώζει και πάλι ο Νικόστρατος με εξαιρετική ναυτική τακτική υποχώρηση.

Σημαντικές έννοιες της ενότητας

- Παραινούντων Αθηναίων(77) : με την προτροπή των Αθηναίων
- Σποράδες νῆες: διασκορπισμένα πλοία
- Οὐδείς κόσμος: δεν υπήρχε καμία τάξη

Μετάφραση Γ΄ 76-78

76. Ενώ λοιπόν η αναταραχή(στάσεως ούσης) βρισκόταν σ' αυτό το σημείο, την τέταρτη ή πέμπτη μέρα μετά τη μεταφορά των ανδρών στο νησί φτάνουν τα πλοία των Πελοποννησίων από την Κυλλήνη πενήντα τρία (στον αριθμό), που ήταν αγκυροβολημένα (εκεί) (**ἔφορμοι οὐσαι**) ύστερα από το θαλάσσιο ταξίδι τους από την Ιωνία. Και αρχηγός τους ήταν ο Αλκίδας, που ήταν βέβαια και πρωτύτερα, και ο Βρασιδάς ταξίδευε ως σύμβουλος του. Και αφού αγκυροβόλησαν στα Σύβοτα, λιμάνι της ηπειρωτικής χώρας, μόλις ξημέρωσε(**ἅμα ἔω**) έπλεαν εναντίον της Κέρκυρας. **77.1** Εκείνοι (οι δημοκρατικοί της Κέρκυρας) τότε από τη μεγάλη τους σύγχυση και επειδή φοβούνταν και όσα συνέβαιναν στην πόλη και τη ναυτική επίθεση, άρχισαν να ετοιμάζουν αμέσως εξήντα πλοία και όσα πλοία επανδρώνονταν(**τάς πληρουμένας**) κάθε φορά τα έστελναν κατά των εχθρών, αν και τους συμβούλευαν οι Αθηναίοι να τους αφήσουν αυτούς(**σφᾶς**) να εκπλεύσουν πρώτα, και αργότερα να ακολουθήσουν(**ἅμα ἐκείνους ἐπιγενέσθαι**) εκείνοι με όλα τα πλοία μαζί. **77.2** Και όταν τα πλοία τους ήταν διασκορπισμένα(**σποράδες**) κοντά στους εχθρούς, δύο λιποτάκτησαν(**ἡυτομόλησαν**), ενώ σε άλλα οι επιβάτες (τα πληρώματα) συγκρούονταν μεταξύ τους, και δεν υπήρχε καμιά τάξη(**οὐδείς κόσμος**) σ' αυτά που γίνονταν. **77.3** Οι Πελοποννήσιοι λοιπόν, όταν είδαν την αναταραχή, παρατάχτηκαν(**ἐτάξαντο**) με είκοσι πλοία εναντίον των Κερκυραίων, ενώ με τα υπόλοιπα εναντίον των δώδεκα πλοίων των Αθηναίων, από τα οποία τα δύο ήταν η Σαλαμινία και η Πάραλος. **78.1** Και οι Κερκυραίοι, επειδή εφορμούσαν και άτακτα(**κακῶς**) και με λίγα πλοία δεινοπαθούσαν από την πλευρά τους. Οι Αθηναίοι εξάλλου, επειδή φοβούνταν το μεγαλύτερο αριθμό (των εχθρικών πλοίων) και την περικύκλωση, δεν έκαναν επίθεση στα παρατεταγμένα εναντίον τους πλοία ούτε στο σύνολό τους(**ἄθροαι**) ούτε στο μέσο τους, αλλ' αφού επιτέθηκαν σε μια πτέρυγα (**κατὰ κέρας**) καταβυθίζουν ένα πλοίο. Και μετά απ' αυτά (οι Αθηναίοι), αφού οι εχθροί σχημάτισαν κυκλική παράταξη, έπλεαν γύρω γύρω από αυτούς και προσπαθούσαν να τους προκαλέσουν σύγχυση. **78.2** Καθώς όμως το αντιλήφθηκαν οι Πελοποννήσιοι που ήταν κοντά στους Κερκυραίους(**οἱ πρὸς τοῖς Κερκυραίοις**) και επειδή φοβήθηκαν μήπως συμβεί αυτό που έγινε στη Ναύπακτο, σπεύδουν να βοηθήσουν, και αφού συγκεντρώθηκαν όλα μαζί τα πλοία(**ἄθροαι**) έκαναν ταυτόχρονα την επίθεση (**ἅμα τὸν ἐπίπλουν**) εναντίον των Αθηναίων. **78.3** Τότε άρχισαν πια και εκείνοι να υποχωρούν κωπηλατώντας προς τα πίσω(**πρὺμναν κρουόμενοι**) και συγχρόνως επιδίωκαν να προλάβουν τα κερκυραϊκά πλοία να καταφύγουν (στο λιμάνι) στο μεγαλύτερο δυνατό αριθμό(**ὅ,τι μάλιστα**), καθώς αυτοί θα υποχωρούσαν αργά(**συχολῇ**) και οι εχθροί είχαν παραταχθεί εναντίον τους. **78.4** Η ναυμαχία λοιπόν, αφού εξελίχθηκε κατ' αυτό τον τρόπο, έληξε(**έτελεύτα**) με τη δύση του ηλίου.

Μελέτησε προσεκτικά τα ερμηνευτικά σχόλια των σελίδων 328-330 & 332-336

Πρόσεξε τα ακόλουθα :

Ο ιστορικός περιγράφει με εξαιρετική ακρίβεια, σαφήνεια και ένταση τη ναυμαχία. Ιδιαίτερα δε, την εξαιρετική ναυτική τεχνική των Αθηναίων. Επισημάνει τα σοβαρά λάθη τακτικής των Κερκυραίων, δηλαδή τη μερική και όχι συνολική προετοιμασία των πλοίων και τη μεμονωμένη αποστολή τους στη ναυμαχία. Επίσης, το γεγονός ότι δεν ακούνε τη συμβουλή των Αθηναίων να ετοιμαστούν πρώτα και έπειτα να ανοιχθούν. Δες την επιλογή του Θουκυδίδα να χρησιμοποιήσει παρατακτικό στα ρήματα της εσφαλμένης τακτικής των Κερκυραίων ως μέθοδο του να παρουσιάσει τη διάρκεια των σφαλμάτων και τη σύγχυση που επιφέρουν στα πληρώματα. Αντίθετα, η ναυτοσύνη των Αθηναίων αποδίδεται με πολύ προσεγμένες κινήσεις στην 78.1 (**προσβαλόντες κατὰ κέρας**) & (**ἐπειρώντο θορυβεῖν**). Δείγμα μέγα της εμπειρίας των είναι η τακτική της υποχώρησής στην 78.3. Ο Νικόστρατος με γενναιότητα, αποφασιστικότητα και πολεμική φαντασία, μολονότι με 13 πλοία, καταφέρνει να δώσει χρόνο στα κερκυραϊκά να σωθούν αφενός, να συγκρατήσει αφετέρου τα πολυάριθμα εχθρικά. Η έννοια του φόβου αποδίδεται από τον ιστορικό μετοχικά και σε διαφορετικούς χρόνους: **πεφοβημένοι**, (77.1), **φοβούμενοι** (78.1) **δείσαντες** (78.2). Ο φόβος προτάσσεται από τον ιστορικό μας γιατί : α) αποτελεί κίνητρο για δράση θετική (Αθηναίοι) ή αρνητική (Κερκυραίοι), β) ερμηνεύει τα αποτελέσματα της δράσεώς των, γ) είναι πανανθρώπινο διαχρονικό συναίσθημα.

Ερμηνευτικές ερωτήσεις .Μελέτησε και τις ερμηνευτικές ερωτήσεις της σελίδας 335 του σχολικού σου βιβλίου.

1. Ποια κατάσταση φανερώνει η πολλαπλή σύνδεση των ρηματικών τύπων και η χρησιμοποίηση του παρατατικού για τις ενέργειες των Κερκυραίων σε αντίθεση με τον αόριστο «ετάξαντο» των Πελοποννησίων;
2. Να περιγράψετε την κατάσταση που επικράτησε λίγο πριν από τη ναυμαχία και να εκθέσετε τα λάθη τακτικής των Κερκυραίων που οδήγησαν σε αυτή;
3. Να περιγράψετε τη στάση και τις ενέργειες καθενός από τους αντιπάλους στη ναυμαχία.
4. Να αξιολογήσετε την τακτική του Νικόστρατου στη ναυμαχία. Ποια συμπεράσματα μπορούμε να βγάλουμε για το χαρακτήρα του από τη στάση του;

Λεξιλογικές - Σημασιολογικές ασκήσεις

1. **φυγή, τάξη, κρούση, βολή, πτώση**: Να συνθέσετε καθένα από τα ουσιαστικά με όσες από τις παρακάτω προθέσεις είναι δυνατόν και να **γράψετε τη σημασία** καθενός ουσιαστικού που θα σχηματιστεί.

ΠΡΟΘΕΣΗ	ΠΡΟΘΕΣΗ	ΠΡΟΘΕΣΗ
προς	εν	συν
κατά	προ	αντί
διά	επί	αντί + κατά
υπό	ανά	
υπό + εκ	εις	
μετά	παρά	

Για έναν Έλληνα που στοχάζεται , ο θόρυβος
είναι δυστύχημα .
J.de Romilly

2. Να συμπληρώσετε τις προτάσεις με απλά ή σύνθετα ουσιαστικά και επίθετα παράγωγα του κομίζω ή με τον κατάλληλο τύπο του ρήματος σε σύνθεση:

- α. Η μεταφορά οστών νεκρού σε άλλο τόπο λέγεται ____ β. Μετά από τόσες ημέρες απεργίας τα σκουπίδια συσσωρεύτηκαν .Αύριο όμως θα αρχίσει η ____ των σκουπιδιών.γ. Η προετοιμασία των Τιμίων Δώρων για τη Θεία Ευχαριστία λέγεται ____ δ. Το μάζεμα των καρπών λέγεται ____ ε. Ακριβαίνει πάλι το ____ των ταξί.
στ. Αύριο θα ____ σε άλλο σπίτι. ζ. Κάποτε για την έκδοση ενός πιστοποιητικού χρειαζόταν να ____ τουλάχιστον άλλα δέκα.η. Οι τραυματίες ____ (παθητ. αόρ.) στο νοσοκομείο.θ. Η μεταφορά εμπορευμάτων από μία χώρα σε άλλη μέσω τρίτης λέγεται ____ εμπόριο ή ____ . Διεθνώς έχει επικρατήσει ο όρος transit.
3. Να συμπληρώσετε τα κενά με τους κατάλληλους τύπους του ρ. πλέω (σεσύνθεση) ή με παράγωγά του.
α. Το λιμεναρχείο διέταξε τα ____ σκάφη να σπεύσουν σε βοήθεια του πλοίου που κινδύνευε. β. Τα πλοία λόγω θαλασσοταραχής δεν μπορούν να ____ γ. Ανακοινώθηκε επίσημα ότι απαγορεύεται ο ____ των πλοίων.δ. Μια ένδειξη της θαλάσσιας μόλυνσης είναι τα αντικείμενα που ____ στα νερά του λιμανιού.ε. Το αεροπλανοφόρο του συμμαχικού στόλου ____ χθες στο λιμάνι του Πειραιά. στ. Ο Χ ____ με τον Ψ (= συμμερίζεται τις ίδιες ιδέες, τη δράση κτλ).ζ. Μόνο τα μεγάλα ποτάμια είναι ____ η. Ο Κολόμβος έκανε πρώτος το(ν) ____ του Ατλαντικού.
θ. Οι εξερευνητές ____ (αόρ.) το νησί.ι. Το πλοίο ____ από τον Πειραιά χθες το πρωί.ια. Τα πλοία που ____ καθημερινά στον Πειραιά είναι πολλά.ιβ. Ο ισόβαθμος με τον ανθυπολοχαγό αξιωματικός του Πολεμικού Ναυτικού λέγεται ____ .ιγ. Ο πρώτος ____ της γης είναι κατόρθωμα του Μαγγελάνου.
4. **κόσμος**: α) Να γράψετε τις σημασίες της λέξης στην αρχαία ελληνική.β) Να γράψετε στα νέα ελληνικά σύντομες προτάσεις, όπου θα δηλώνονται οι βασικές σημασίες της λέξης.

Γραμματικές ασκήσεις

- 1.Γράψτε τους τύπους που σας ζητούνται:

στάσεως: δοτ.πληθ	Κακώς:παραθ.επιρρημ.
Πλούν:ον.πληθ.	Πλήθος:δοτικ. πληθ.
πάσαις:γεν.πληθ	μάλιστα: παραθ.επιρρημ.
σποράδες:ον.ενικού	άθροαι:δοτική ενικ.αρσεν.
Ουδείς: δοτ.ενικού	ἐαυτῶν:γεν.ενικ. θηλ.

Ε.	ἑῶ(τιμῶ)	τελευτῶ(τιμῶ)	Πειρῶμαι(τιμῶμαι)	προσπίπτω
Π.	εἶων	ἐτελεύτων	ἐπειρῶμην	προσέπιπτον
Μ.	ἑάσω	<u>τελευτήσω</u>	πειράσομαι	<u>προσπεσοῦμαι</u>
Α.	εἶασα	ἐτελεύτησα	ἐπειράσασθην	προσέπεσον(β')
Π.	εἶακα	τετελεύτηκα	<u>πεπειράμαι</u>	προσπέπτωκα
Υ.	εἶακειν	ἐτετελεύτηκειν	<u>ἐπεπειράμην</u>	προσεπεπτώκειν
		ατελεύτητος	Πείραμα/πειρατής	Πτώμα/ πτώσις

ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘ.	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘ.
ὁ πλοῦς	οἱ πλοῖ	τό κέρας	κέρα/κέρατα
τοῦ πλοῦ	τῶν πλῶν	Κέρως/κέρατος	κερῶν/κεράτων
τῷ πλῶ	τοῖς πλοῖς	Κέρα/κέρατι	κέρασι
τόν πλοῦν	τούς πλοῦς	τό κέρας	κέρα/κέρατα
ῶ πλοῦ	ῶ πλοῖ	τό κέρας	κέρα/κέρατα
Σελίδα 55-56 ΑΕΓ (νοῦς,χοῦς)		Σελίδα 85-86 ΑΕΓ (γῆρας,κρέας)	

Συντακτικές ασκήσεις

- α) Πελοποννησίων: γενική της αιτίας (76)
β) ἔφορμοι: κατηγορούμενο στο νῆες(76)
γ) αὐτῶν : γενική κτητική στο ρῆμα ἤρχε(76)
δ) ξύμβουλος :επιρρημ.κατηγορούμενο(76)
ε) λιμένα: επεξήγηση στο Σύβοτα(76)
στ) θορύβω: δοτική της αιτίας(77)
ζ) ἔασαι : ειδικ.απαρεμφ. αντικείμενο
η)σποράδες:κατηγορούμενο στο νῆες
θ)ῶν:γενική διαιρετική στο δύο
Να διορθώσετε τα λάθη.

Λ Σ
☐ ☐
☐ ☐
☐ ☐
☐ ☐
☐ ☐
☐ ☐
☐ ☐
☐ ☐
☐ ☐
☐ ☐

Χαρακτήρισε τις δευτερεύουσες προτάσεις

1. 76.ὅσπερ και πρότερον ἤρχε (ειδική, αναφορική , τελική)
2. 77.ὥς δε αὐτοῖς...αἱ νῆες (χρονική, τελική, αναφορική)
3. 77.ὧν ἦσαν...Πάραλος (ειδική, τελική , αναφορική)
4. 78.μη- γένοιτο (ειδική, τελική , υποθετική,ενδοιαστική)
5. 78.ὅπερ ἐγένετο ἐν Ναυπάκτῳ (αιτιολογική, χρονική, τελική,αναφορική)